

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

Miklošičeva 24, Ljubljana

Poslovno poročilo

**Zavoda za zdravstveno
zavarovanje Slovenije
za leto 2003**

Ljubljana, marec 2004

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Miklošičeva 24, Ljubljana

Odgovorna oseba:

Generalni direktor Borut Miklavčič

Poslovno poročilo je pripravil **uredniški odbor** v sestavi Breda Butala, Sladjana Jelisavčić, Boris Kramberger (urednik), Cirila Mali, Krištof Mlakar, Peter Pustatičnik, Barbara Romavh, Mateja Sajovic, Marjan Sušelj, Janko Štok, Martin Toth

Besedila so prispevali tudi Nevenka Bagari, Anka Bolka, Daniela Dimič, Jurij Fürst, Eva Godina Jalen, Karmen Grom, Nataša Kenk, Damjan Kos, Sabina Krivec, Vlasta Lavrih, Tomaž Marčun, Drago Perkič, Barbara Pišek, Iva Štirn Bončina, Martina Zorko, Ivan Zorman

Računalniško oblikovanje in prelom:

Danila Perhavec

Poročilo je natisnjeno v nakladi:

600 izvodov

Tisk:

Mond grafika, Ljubljana

Copyright © 2004, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

V Ljubljani, marec 2004

Kazalo

Upravljanje in odločanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2003	5
Povzetek finančnega poslovanja Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2003	9
1. Prebivalstvo, zdravstveno stanje in zavarovane osebe v Sloveniji	15
2. Spremembe v sistemu pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja	19
3. Programi obveznega zdravstvenega zavarovanja	21
3.1. Program zdravstvenih storitev	21
3.1.1. Zdravstvene zmogljivosti	21
3.1.2. Partnersko dogovarjanje v letu 2003	22
3.1.3. Sklepanje pogodb	24
3.1.4. Izvajanje zdravstvenih programov	28
3.1.5. Predpisovanje in poraba zdravil	30
3.1.6. Predpisovanje medicinsko-tehničnih pripomočkov	33
3.1.7. Napotitve na zdravljenje v tujino 2003	35
3.1.8. Izvajanje mednarodnih sporazumov o socialni varnosti	36
3.2. Nadzor nad programi zdravstvenih storitev	38
3.3. Denarne dajatve	40
3.3.1. Nadomestilo plače za začasno zadržanost od dela	40
3.3.2. Druga denarna nadomestila	42
3.3.3. Nadzor nad bolniškim staležem	42
3.4. Izvedenski organi in odločanje o pravicah po upravnem postopku	43
3.4.1. Imenovani zdravniki in zdravstvena komisija	43
3.4.2. Obravnava zahtev za varstvo pravic	44
3.4.3. Obravnava zahtev, mnenj in pritožb zavarovanih oseb	45
3.5. Uveljavljanje povračil škode – regresni zahtevki	46
3.6. Zahtevki po odpisih in odložitvah prispevkov	47
4. Finančno poslovanje	48
4.1. Podlage in pogoji poslovanja	48
4.1.1. Prispevna stopnja za obvezno zdravstveno zavarovanje	48
4.1.2. Prerazporeditev sredstev po namelih porabe znotraj finančnega načrta za leto 2003	49
4.1.3. Pokritost odhodkov s prihodki in likvidnost Zavoda	50
4.1.4. Prednostne aktivnosti	52
Kratkoročni ukrepi za izravnavo prihodkov z odhodki	52
Razširjeni zdravstveni programi	53
4.2. Računovodski izkazi poslovanja Zavoda v letu 2003	54
4.2.1. Bilanca stanja	54
4.2.2. Izkaz prihodkov in odhodkov	56
4.2.2.1. Prihodki	57
4.2.2.2. Odhodki	61
4.2.2.3. Izkaz računa finančnih terjatev in naložb	67
4.2.2.4. Izkaz računa financiranja	68
4.3. Izid poslovanja	68
4.4. Zaključne ugotovitve	69
5. Revizije poslovanja	70
5.1. Notranje revidiranje	70
5.2. Revizije izvedene s strani Računskega sodišča	72
6. Organizacija, kadri in izobraževanje	73
6.1. Organizacija	73
6.2. Kadri in izobraževanje	74
6.2.1. Kadri	74

6.2.2. Izobrazbena struktura zaposlenih	74
6.2.3. Izobraževanje	74
6.2.4. Organizacijska klima	74
6.2.5. Prenova kadrovske funkcije Zavoda	75
6.2.6. Politika zaposlovanja	75
6.2.7. Kompetence	75
7. Informacijski sistem	76
7.1. Delovanje informacijskega sistema	76
7.1.1. Omrežje Zavoda	76
7.1.2. Centralni računalniški sistem	76
7.1.3. Razvoj programske opreme	78
7.1.4. Izvedba nabav za področje informatike	78
7.2. Obsežnejši informacijski projekti in razvojne naloge	78
7.2.1. Projekt FINSAP	78
7.2.2. Projektna naloga REGRESI	79
7.2.3. Projekt MEDZAV	79
7.2.4. Projekt NADOM	79
7.2.5. Projekt JAVA-MIGR	79
7.2.6. Projekt Baza zdravil	80
7.2.7. Projekt INFOPOS	80
7.2.8. Podpora razvoju sistema kartice zdravstvenega zavarovanja ..	80
7.2.9. Informacijska podpora Vzajemni	80
8. Sistem kartice zdravstvenega zavarovanja	81
8.1. Delovanje in vzdrževanje sistema kartice	
zdravstvenega zavarovanja v letu 2003	81
8.1.1. Kartice zdravstvenega zavarovanja in profesionalne kartice ...	81
8.1.2. Čitalniki kartic	82
8.1.3. Omrežje samopostrežnih terminalov	82
8.1.4. Poslovanje z uporabniki sistema	83
8.1.5. Sodelovanje s prostovoljnimi zavarovalnicami	83
9. Strateški razvojni program	84
9.1. Program projektov širitve nabora zavarovalniških in medi-	
cinskih podatkov na kartici zdravstvenega zavarovanja	85
9.2. Projekt RUSZV – Razvoj upravljanja	
sistema zdravstvenega varstva	86
9.3. Projekt Mednarodno zavarovanje	86
9.4. Projekt evropske kartice zdravstvenega zavarovanja	87
9.5. Drugi projekti	87
9.6. Pomembnejše aktivnosti na področju	
projektne dela in kontrolinga	88
10. Obveščanje in promocija	89
10.1. Odnosi z javnostmi	89
10.2. Večji informativni in promocijski projekti	91
10.3. Izdajateljska dejavnost	92
10.4. Poročilo o delu INDOK službe v letu 2003	93
11. Mednarodna dejavnost Zavoda	94
11.1. Vključevanje v pravni red Evropske unije	94
11.2. Sodelovanje pri sklepanju mednarodnih sporazumov	
o socialni varnosti	95
11.3. Druge mednarodne aktivnosti	96
Viri in literatura	98
Kazalo tabel	102
Kazalo slik	103
Člani organov upravljanja Zavoda	104

Upravljanje in odločanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2003

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju Zavod) izvaja obvezno zdravstveno zavarovanje s prispevki, ki jih plačujejo z zakonom opredeljeni zavezanci. S temi viri zagotavlja zavarovanim osebam pravice do zdravstvenih storitev in pravice do določenih denarnih nadomestil.

O potrebnih finančnih virih, sistemu pravic, urejanju odnosov z izvajalci zdravstvenih storitev ter drugih strateških vprašanjih izvajanja obveznega zdravstvenega zavarovanja odločajo organi upravljanja Zavoda. Najvišji organ upravljanja Zavoda je skupščina, ki jo sestavljajo demokratično izvoljeni predstavniki delodajalcev in zavarovancev kot interesnih skupin plačnikov prispevkov. Skupščina Zavoda ima 45 članov, od tega 25 predstavnikov zavarovancev in 20 predstavnikov delodajalcev.

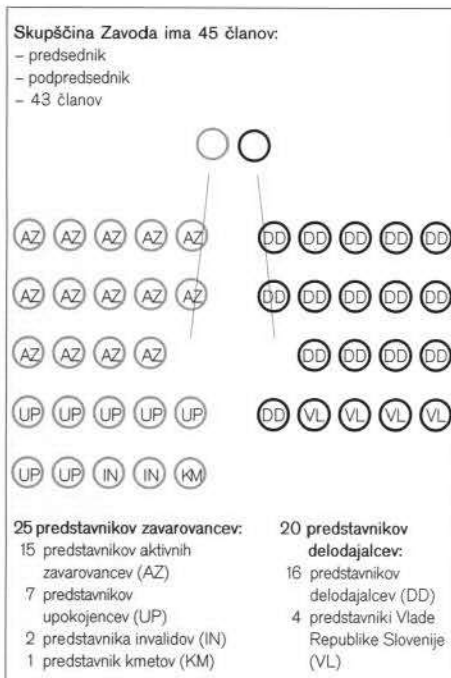
Skupščina, upravni odbor in generalni direktor Zavoda v skladu z zakonom, statutom in drugimi pravnimi podlagami sprejemajo odločitve samostojno, pri nekaterih (prispevna stopnja, finančni načrt, pravice idr.) pa je v skladu z zakonom potrebno pridobiti soglasje Državnega zbora, Vlade ali Ministrstva za zdravje. Finančno poslovanje Zavoda po zakonu nadzorujejo Računsko sodišče in Odbor Državnega zbora za nadzor proračuna in javnih financ. Zavod ima organizirano tudi lastno revizijsko službo.

Predstavniki Zavoda zastopajo interese zavarovancev in delodajalcev v pogajalskih oziroma partnerskih postopkih na nacionalni ravni, ki se odvijajo vsako leto z namenom, da se dogovorijo o celotnem programu zdravstvenih storitev v Sloveniji, elementih za njegovo vrednotenje in cenah zdravstvenih storitev oziroma posameznih programov.

V letu 2003 je bilo delo organov upravljanja Zavoda zelo intenzivno in vsebinsko zahtevno. Člani upravnega odbora so se v preteklem letu sestali na štirinajstih rednih, treh korespondenčnih sejah in eni izredni seji pred decembrskim zasedanjem skupščine. Skupščina Zavoda pa je zasedala na štirih rednih sejah. V vsebinskem smislu so člani upravnega odbora in člani skupščine največ pozornosti namenili ukrepom za zmanjševanje razkoraka med prihodki in odhodki Zavoda in z njim povezan neugoden finančni položaj.

Zavod se je že v začetku leta soočil z zahtevnimi vprašanji finančnega poslovanja zlasti zaradi primanjkljaja prihodkov nad odhodki v letu 2002 v višini 8,8 milijarde tolarjev, ki je v letu 2003 še nadalje naraščal. S tem so se odpirala tudi številna vprašanja glede zagotavljanja dostopnosti do zdravstvenih storitev, obsega ter načina uresničevanja pravic, urejanja odnosov z izvajalci zdravstvenih storitev ter nuje po racionalizaciji izvajanja obveznega zdravstvenega zavarovanja nasploh. Vzroki za zaskrbljujoč trend naraščanja odhodkov nad prihodki od leta 2000 dalje so poleg neugodnih demografskih trendov (staranje prebivalstva), novih potreb in zahtev prebivalstva ter vse hitrejšega razvoja medicinske znanosti in opreme ter uvajanja novih dražjih zdravil predvsem pa nekatere zakonske odločitve, s katerimi se je Zavod ponovno soočil v letu 2003. Vsi ti dejavniki povzročajo velike pritiske na rast izdatkov in vse večja neskladja med potrebami zavarovanih oseb in materialnimi možnostmi, ki jih ima sistem zdravstvenega zavarovanja na voljo.

Zato je Zavod marca 2003 po obravnavi na organih upravljanja začel izvajati prednostne aktivnosti za izravnavo prihodkov in odhodkov, katerih temeljna predpostavka je bila, da se na izbranih področjih izvajanja obveznega zdravstvenega zavarovanja izvede racionalizacija programov, hkrati pa stori

Shematičen prikaz sestave skupščine Zavoda.

vse potrebno, da se ohranja z zakonom zagotovljeni obseg pravic in njihova dostopnost zavarovanim osebam. Takšna usmeritev je narekovala, da se je Zavod pri pogajanjih s partnerji o obsegu in vrednosti zdravstvenih programov zavzel za ohranjanje obstoječega obsega programov zdravstvenih storitev, izjemo pa so predstavljale le širitve na izbranih področjih, ki jih je narekoval nujen razvoj medicine in farmacije, predvsem pa širitve programov na področjih z nesprejemljivo dolgimi čakalnimi dobami.

Prednostne aktivnosti Zavoda v letu 2003 so zajele tri ključna področja, in sicer zagotavljanje finančnih virov, obvladovanje izdatkov in področje dopolnitve sistemske zakonodaje. Na področju finančnih virov si je Zavod zadal naslednje cilje: vzpostavljanje boljših evidenc Davčne uprave Republike Slovenije za plačevanje prispevkov, izboljšanje nadzora nad plačevanjem prispevkov, opredeljevanje enotnih kriterijev za odlog in odpis prispevkov, povečanje učinkovitosti izterjav povračil škode (regresni zahtevki), zakonske spremembe in drugo. Za zagotovitev boljšega obvladovanja izdatkov si je Zavod prizadeval znižati obremenjenosti z davkom na dodano vrednost za medicinsko-tehnične pripomočke, v partnerskih pogajanjih uveljaviti zahteve po racionalni izvedbi programov in obvladovati izdatke za bolnišnično dejavnost. Podprl je prehod na dnevno oziroma enodnevno bolnišnico in uvajanje novega obračunskega sistema. Prav tako je izvedel številne ukrepe za racionalizacijo in obvladovanje izdatkov za zdravila, racionalno ocenjevanje začasne delanezmožnosti in zmanjševanje absentizma. Okrepil je tudi nadzorne aktivnosti in racionaliziral stroške strokovne službe Zavoda.

Generalni direktor Zavoda Borut Miklavčič in minister za zdravje Dušan Keber.

Med najpomembnejšimi dosežki Zavoda v letu 2003 velja omeniti pogajanja s proizvajalci zdravil za znižanje cen zdravil ter uvedbo sistema medsebojno zamenljivih zdravil, ki pomeni enega od pomembnih sistemskih vzvodov za obvladovanje izdatkov za zdravila, ne da bi s tem kakorkoli poslabšali dostopnost zavarovanih oseb do kakovostnih, varnih in učinkovitih zdravil. Kot pomemben dosežek velja omeniti tudi spremembo zakonodaje, ki se nanaša na uveljavljanje regresnih zahtevkov, saj je spremenjeni 86. člena zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju zagotovil pravno podlago za učinkovitejšo izterjavo regresnih zahtevkov Zavoda od odgovornih povzročiteljev oziroma zavarovalnic. Poleg tega sta upravni odbor in skupščina

Predsednica skupščine Ana Mokorel in poslovni sekretar Zavoda Krištof Mlakar na redni seji skupščine Zavoda.

Zavoda ob koncu leta 2003 sprejela tudi pravilnik o odlogu, delnem oziroma celotnem odpisu ali obročnem odplačilu dolga za obvezno zdravstveno zavarovanje, s čimer se pričakuje večjo preglednosti, učinkovitost in finančno disciplino pri pobiranju prispevkov. Prizadevanja po zmanjšanju absentizma in stroškov za nadomestila plač pa so se spričo novih obveznosti Zavoda na področju denarnih nadomestil v letu 2003 izničila.

Prav dejstvo, da dosežkov racionalizacije in varčevanja Zavoda zaradi novih obveznosti ni bilo mogoče uporabiti za uravnoteženje poslovanja Zavoda, je zbuvalo posebno skrb organov upravljanja Zavoda v letu 2003. Žal so se nova bremena nalagala Zavodu tudi po sprejemu sklepa skupščine Zavoda oktobra 2002, po katerem bi v primeru vseh dodatnih obveznosti ali v primeru, ko se določene zavezanke oprosti plačila prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, moral predlagatelj zagotoviti tudi ustrezne vire iz proračunskih sredstev države. Tako je bil na primer ob koncu leta 2003 sprejet še zakon o izvrševanju proračuna Republike Slovenije (ZIPR) za leti 2004 in 2005, ki je Zavodu naložil nove obveznosti, ki bodo v letu 2004 predvidoma ponovno negativno vplivale na finančno poslovanje Zavoda.

Organi upravljanja Zavoda so v letu 2003 namenili veliko pozornosti tudi problematiki izboljšanja dostopnosti do zdravstvenih storitev in z njimi povezanimi čakalnimi dobami. Upravni odbor Zavoda je tako na podlagi analize čakalnih dob v letu 2002 sklenil, da zaradi omejenih finančnih sredstev, ki so bila načrtovana s finančnim načrtom in splošnim dogovorom za pogodbeno leto 2003, za skrajševanje čakalnih dob nameni preko javnih razpisov dodatna sredstva za povečanje obsega rednih programov zdravstvenih storitev, in sicer lastna sredstva Zavoda, ki so bila pridobljena iz pristopnine zdravstvene zavarovalnice Triglav d.d. v sistem kartice zdravstvenega zavarovanja, kot tudi iz sredstev donatorske akcije Zavoda, ki jo je Zavod izvajal v obdobju junij-december 2003.

Zaradi potreb po dolgoročnejši ureditvi sedanjih strukturnih težav pri financiranju zdravstva so se organi upravljanja Zavoda intenzivno vključili tudi v javno razpravo o zdravstveni reformi in opravili temeljito obravnavo tako imenovane bele knjige. Na osnovi obravnave v območnih svetih, upravnem odboru in skupščini Zavoda je slednja sprejela sklep, s katerim je podprla osnovne cilje

Predsednik upravnega odbora Roman Matek.

zdravstvene reforme. Hkrati pa je izpostavila, da je za zavarovane osebe osrednje vprašanje reforme predvsem vprašanje stabilnosti sistema oziroma usklajenosti pravic z razpoložljivimi materialnimi viri. Za učinkovito financiranje, izvajanje sistema pravic, urejanje odnosov z izvajalci in drugih procesov izvajanja obveznega zdravstvenega zavarovanja pa je osrednjega pomena tudi samostojnost oziroma avtonomnost upravljanja Zavoda.

Razprava ob predlogu zdravstvene reforme je pokazala, da se nekatere razvojne naloge iz bele knjige že uresničujejo. Gre za uveljavljanje sistema medsebojno zamenljivih zdravil, uvajanje sistema centralnega naročanja opreme, uveljavljanje sprememb obračunskih sistemov v bolnišnični dejavnosti in sistema financiranja v osnovni zdravstveni dejavnosti, vzpodbujanje tekmovalnosti med izvajalci (javni razpisi), opredeljevanje kliničnih smernic in poti ter številne druge aktivnosti.

Ob zaključku razburkanega poslovnega leta na Zavodu zato ocenjujemo, da se kljub opisanim prizadevanjem in izvajanju aktivnosti za obvladovanje in omejevanje stroškov, negativnega rezultata poslovanja v prihodnosti ne more odpraviti brez bistvenih posegov v obseg financiranja in v obseg zdravstvenih programov, kar pa je predmet sistemskih ukrepov oziroma reforme. Vodstvo Zavoda se bo zato skupaj z organi upravljanja Zavoda zavzelo za sprejem takšnih ukrepov na državni ravni ali uresničevanje tistih ciljev pričakovane zdravstvene reforme, ki bodo imeli vpliv na pozitiven rezultat poslovanja Zavoda v najkrajšem možnem času.

Naj se ob tem za dosežene rezultate v letu 2003 zahvalim vsem delavcem v zdravstvu in sodelavcem iz Zavoda.

*Borut Miklavčič
generalni direktor*